

О.В. Позняк, молодший науковий співробітник,
Л.В. Чабан, науковий співробітник,
Дослідна станція «Маяк» ІОБ НААН

НОВИЙ СОРТ ЦИКОРІЮ КОРЕНЕПЛІДНОГО ЦЕЗАР

Висвітлено результати селекційної роботи щодо створення сорту цикорію коренеплідного Цезар, приведено морфолого-біометричну та господарську характеристику нового сорту.

Ключові слова: овочівництво, селекція, цикорій коренеплідний

Вступ. Одне з основних завдань овочівництва – цілорічне постачання населення свіжими овочами – може бути вирішене шляхом освоєння у виробництві малопоширених видів рослин. До таких в Україні належить цикорій коренеплідний (*Cichorium intybus* L. var. *sativum* Lam.) – дворічна трав'яниста рослина родини Айстрових (*Asteraceae*), яку залучено до селекційного процесу на ДС «Маяк» ІОБ НААН України. До Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, було внесено лише 1 сорт даного виду – Уманський 99 [1], що свідчить про доцільність і актуальність селекційної роботи у даному напрямі.

Мета досліджень: створити сорт цикорію коренеплідного універсального призначення, з високою стійкістю до стеблуння у перший рік вегетації, відносною стійкістю проти найбільш шкочинних хвороб, адаптований до умов Лісостепу і Полісся України.

Методика досліджень. Об'єкт досліджень: селекція цикорію коренеплідного. Предмет досліджень: колекційні сортозразки, селекційний матеріал. Селекційну роботу проводили на дослідному полі Дослідної станції «Маяк» ІОБ НААН у селі Бакланово Ніжинського району Чернігівської області відповідно до загальноприйнятих методичних рекомендацій з урахуванням біологічних особливостей виду [2, 3]. Оцінку морфологічних ознак проводили за Методикою експертизи на відмітність, однорідність та стабільність (ВОС) Державної служби з охорони прав на сорти рослин України [5].

© Позняк О.В., Чабан Л.В., 2011.

Результати досліджень. У результаті проведеної селекційної роботи на Дослідній станції «Маяк» ІОБ НААН створено новий сорт цикорію коренеплідного Цезар, який переданий для проведення кваліфікаційної експертизи в експертних закладах Державної служби з охорони прав на сорти рослин у 2010 році. Наказом Держсортслужби № 2441 від 07.09.2011 р. прийнято рішення про виникнення майнового права інтелектуальної власності на поширення сорту [4]. При створенні сорту використано метод індивідуально-масового добору адаптивних форм із сорту Мітадо. Рослина за діаметром середня, за габітусом прямостійка. Форма повздовжнього перерізу кореня вузькоконічна. Корінь жовтувато-зелений; форма верхівки кореня у повздовжньому перерізі злегка стиснута. Положення листків напівпряме. Кількість листків 18-22 штук. За довжиною листок середній (40,7-45,3 см); за максимальною шириною вузький (7,3-8,4 см). Листки зеленого кольору, інтенсивність зеленого кольору сильна. Поверхня листової пластинки середньо-зморшкувата. Коренеплід середньої довжини 26,2 см, діаметром у найширшій частині до 9 см. Сорт стійкий до стеблуння в перший рік вирощування. Універсального використання. Стебло насінневої рослини довге (до 1,8 м), фасціація відсутня; положення галуз напівпряме. Квітка за кольором блакитна. Час збиральної стиглості середній.

Загальна врожайність коренеплодів нового сорту цикорію коренеплідного Цезар становить 60,6 т/га, що на 18,6 т/га переважає стандарт – вихідну форму сорт Мітадо. Маса одного товарного коренеплоду 432,9 г, що на 132,6 г більше від стандарту. Кількість днів від масових сходів до збирання коренеплодів 160-170 діб.

Сорт придатний до загущених посівів і механізованих технологій вирощування. Рекомендується для освоєння в усіх зонах України у відкритому і захищеному (для вигонки) ґрунті у сільськогосподарських підприємствах різних форм власності та господарювання і у приватному секторі.

Висновки. У результаті проведеної селекційної роботи на ДС «Маяк» ІОБ НААН створено сорт цикорію коренеплідного універсального використання Цезар, який переважає стандарт за врожайністю коренеплодів на 18,6 т/га.

Бібліографія

1. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні (витяг станом на 15.04.2009 р.). – К. : ТОВ «Алефа», 2009. – С. 155.
2. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / [наук. ред. Бондаренко Г. Л. і Яковенко К. І.]. – Х. : Основа, 2001. – 369 с.
3. Сучасні методи селекції овочевих і баштанних культур / [наук. ред. Горова Т. К., Яковенко К. І.]. – Х., 2001. – 644 с.
4. Повідомлення № 45-4/3971 від 22.09.2011 р. про виникнення майнового права інтелектуальної власності. – К. : Держсортслужба, 2011. – 1 с.
5. [www.sops.gov.ua /cukoriy](http://www.sops.gov.ua/cukoriy)

А.В. Позняк, Л.В. Чабан. Новый сорт цикория корнеплодного Цезарь.

Резюме. Изложены результаты селекционной работы по созданию сорта цикория корнеплодного Цезарь, приведены морфолого-биометрическая и хозяйственная характеристика нового сорта.

O.V. Poznyak, L.V. Chaban. “The new variety of root chicory Isezar.”

Summary. The results of selection work as to the creation of chicory root variety Tsezar are elucidated, the morphology-biometrical and economic characteristic of a new variety is given.